

Salim ÇONOĞLU (2009), FLORİNALI NÂZİM- HATİRÂT-I MEŞÂHİR,
Salkımsöğüt Yayınevi, Erzurum, 176 s. , ISBN: 978-605-4223-01-5

Sibel HATİPOĞLU*

Mehmet Nazım Özgünay ya da edebiyat tarihlerine geçen, yaşadığı dönemin gazete ve mecmua sayfalarında ünlenen adıyla Florinalı Nâzım, yeteneğiyle olmasa da kendisini gösterme hırsı ve azmi dolayısıyla tanınmaya değer bir isimdir. Çünkü başarı ve yetenek er ya da geç mutlaka takdir kazanarak nesiller boyu yaşar; ancak asıl zor ve imkânsız görünen yeteneksizliğe rağmen bu yolda verilen sürekli mücadele ve tükenmez güvenle nesiller sonrasında bile adından söz ettirebilmektir. Bizim edebiyatımızda da dünya edebiyatında da yüzyıllar sonra bile unutulmayan böyle yeteneksiz ünlülere nadiren rastlanmasının sebebi de bu zorluktur. Bu zorluğu aşanlardan biri de Beşir Ayvazoğlu¹ ve Salim Çonoğlu gibi araştırmacıların çabalarıyla bir kez daha okuyucuya tanıtılan/hatırlatılan Florinalı Nazım'dır.

1883 Manastır Florina doğumlu olan Mehmet Nazım Özgünay, hukuk eğitimi almış, dâhiliye nezaretinde kâtiplik, emniyet-i umumiye müdürlüğünde şube müdürlüğü, Polis Mecmuası müdürlüğü, Türkçe, Tarih ve Coğrafya öğretmenliği yapmış çok yönlü ve aktif bir isimdir. Kâtiplikten, müdürlüğe, öğretmenliğe pek çok meslek değiştiren Mehmet Nazım için edebiyat, özellikle de şiir asla vazgeçemediği, inatla sarıldığı bir tutku haline gelmiştir. Bu tutku Özgünay'ın kendisini büyük bir deha, büyük bir şair olarak görmesine ve edebiyat dünyasına böyle takdim etmesine dek varınca mizah yollu dokundurmalar, alaylı benzetmeler de kaçınılmaz olmuştur. Ancak şairlik tutkusunun yol açtığı körlükle hakkındaki yorum ve yakıştırmaların arkasındaki alaycılığı bile göremeyen Özgünay, bu yorumlardan en ünlüsü olan Peyami Safa'nın "Türk Şiir Kralı Florinalı Nazım" yakıştırmasını da ciddiye alarak gördüğü rüyanın gerçek olduğuna sarsılmaz bir şekilde inanmıştır. Gördüğü bu rüyaya diğerlerini de inandırmak için her yolu denemiş, yazı ve şiirlerini gazetelerin ilan sayfalarında ilan tarifesinden yayımlatmış, vefat etmiş şairler ve yazarlar için anma toplantıları düzenleyerek kendisinden bahsedilmesini sağlamış, *Sünbülistan-ı Musîkî*, *Zafer Terâneleri*, *Terennümler- Teellümler*, *Nef'i ve Fikret'in Büyük Ruhlarına* gibi birçok kitap yazmıştır.

1925 yılında yayımlanan *Hatirât-ı Meşâhir*, Florinalı Nazım'ın bunca emeğinin karşılığını vermiş ve en ünlü kitabı olmuştur. Florinalı Nazım'ın devrinin ünlü edebiyatçılarının eserlerine yazdığı takrizler ve ünlü isimlerin kendisine gönderdiği övgü dolu mektuplardan oluşan *Hatirât-ı Meşâhir*, Salim Çonoğlu'nun çalışmasıyla bir kez daha gün yüzüne çıkmış, hem şairinin hayatını hem de devrinin şiir dünyasını aydınlatmıştır.

* Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi.

¹ AYVAZOĞLU, Beşir (2008), *Florinalı Nazım ve Şaşıklı Edebî Hayatı*, İstanbul: Kapı Yayınları.

FLORİNALI NÂZİM- HATRÂT-I MEŞÂHİR

Hatrât-ı Meşâhir, son sözüyle birlikte on altı bölümden oluşmaktadır. Salim Çonoğlu on altı bölümlük orijinal metni vermeden önce çalışmasının başına koyduğu kapsamlı önsöz ve girişle Florinalı Nazım'ın hayatı, kişisel dünyası, şairlik hastalığı ve devrin edebiyat dünyasıyla ilişkileri hakkında hem devrin edebiyatçılarının hem de edebiyat araştırmacılarının Florinalı hakkında yazdıklarından da alıntılar yaparak detaylı bilgiler verdikten sonra ikinci bir giriş bölümüyle *Hatrât-ı Meşâhir*'i kısım kısım ele almış, eseri meydana getiren başlıklar altında neler anlatıldığını ayrıntılı biçimde yorumlamıştır.

Bu yorum ve tespit kısmında Çonoğlu'nun eserle ilgili ilk tespiti *Hatrât-ı Meşâhir*'in 'yetiştirici ve yol gösterici bir eserden çok, Florinalı'nın deha sahibi bir şair olduğunu devrin edebiyatçılarının kendisine yazdıklarıyla ispatlama' çabasının bir ürünü olarak kabul gördüğüdür. Yani eseri de Florinalı ile aynı kaderi paylaşmış, içeriği, üslubu ve değerinden çok şairlik taslama emeliyle kaleme alınmış olmasıyla öne çıkmıştır.

Yazarın giriş ve değerlendirmeleri, okuyucuya kolaylık sağlayarak metnin anahtarlarını sunan bu özün özü bilgiler ve yorumlardan sonra takip eden bölümde *Hatrât-ı Meşâhir* orijinal haliyle çalışmaya eklenmiştir. Bu esere Çonoğlu'nun da işaret ettiği hareket noktalarından derinlemesine baktığımızda ilk olarak Florinalı'nın Abdülhâk Hamid'le kurduğu güçlü bağ dikkatimizi çeker. Hamid'e büyük bir saygı ve beğeniyle bağlanan Florinalı, Hamid'in karısının vefatı üzerine yazdığı *Makber*'i bile örnek alarak kendi karısının ölümü ardından *Zeyl-i Makber*'i kaleme almış, *Hatrât-ı Meşâhir*'e de üstadı şair-i azama ithaf ettiği bir şiirle başlamıştır. Hamid'in yazdığı övgü dolu mektubu ise büyük şair olduğunun en büyük delili olarak kabul etmiştir.

Bu kısımdan sonra *Hatrât-ı Meşâhir*, Florinalı'nın *Terennümler ve Teellümler* adlı kitabı hakkında yazılmış yazılar ve övgü dolu mektuplarla devam eder. Florinalı'nın şairliğini ispat etmeye çalıştığı bu övgü dolu metinleri ise Nedim, Mimar Sinan ve Şeyh Galib ihtifalleri ile bu ihtifallerde Florinalı'nın şiir okuyan kızı Aliye Meliha Hanım'a ayrılmış bölümler takip eder. Ayrıca, Gazi Mustafa Kemal Paşa tarafından yazılan bir mektup ve Abdülhak Hâmid, Sami Paşazâde Sezaî ile Tevfik Fikret'in imzalı fotoğrafları ve şiirlerinin de yer aldığı *Hatrât-ı Meşâhir*, 'Mülâhazat-ı Mahsusa' bölümüyle tamamlanır.

Salim Çonoğlu, sonuç olarak, Florinalı'nın yeteneklerinin enerjisi ve hevesiyle doğru orantılı olmadığını vurgulayarak onun "bu kubbede geriye hoş bir sada bırakmış" bir edebiyat sevdalısı olduğu tespitiyle çalışmasını noktalamıştır. Onda büyük bir şair olmak için gereken inanç, tutku, azim ve enerji fazlasıyla mevcuttur. Ancak Florinalı'nın şairlik hamurunda -kendisi asla kabul etmese de- tek bir eksik vardır: Yetenek. Hatırât-ı Meşâhir'i ve Çonoğlu'nun Florinalı Nazım hakkındaki tespitlerini okuduktan sonra bu azim, emek, heves ve inanç keşke yetenekle de birleşip, bu inançlı, şiire sevdalı yürekten süzülen satırlarda hayat bulsaydı, diye düşünmeden edemiyor insan.

Son olarak, Çonoğlu'nun çalışmasıyla bir kez daha belleklerimizde canlanan Mehmet Nazım Özgünay'ın, edebiyatla mizahın, hakikatle hayalin kesiştiği kavşakta duran ve kendisini yarattığı hayal dünyasının, kendi şiir cumhuriyetinin en büyük şairi olarak kabul edip bu hayale sonuna dek inanan bir "şiir kralı" olduğunu söyleyebiliriz. Ne yazık ki, krallığını yalnızca kendisi tanımış, tebaasız bir "şiir kralı" olmuştur.